

Iman u kader

[Bosanski – Bosnian – بوسني]

Muhammed b. Ibrahim et-Tuvejdžiri

Prijevod:

Senad Muhić

Revizija:

Ersan Grahovac

2014 - 1435

IslamHouse.com

﴿الإيمان بالقدر﴾

« باللغة البوسنية »

محمد بن إبراهيم التويجري

ترجمة:

سناد موهيتش

مراجعة:

أرسان غراهوفاتس

2014 - 1435

IslamHouse.com

Iman u kader

Kader označava Allahovo znanje o svemu, odredbu svega toga i njegovo zapisivanje u Knjigu pomno čuvanu.

Kader je Allahova tajna koju ne znaju Njegova stvorenja, njega ne mogu spoznati ni bliski meleki niti poslani vjerovjesnici.

Iman u kader znači čvrsto vjerovanje da sve što se zbiva, bilo loše ili dobro, zbiva se Allahovom voljom i odredbom. Allah Uzvišeni veli: ***Mi sve stvaramo s mjerom i odredbom i naređenje Naše je samo jedna riječ, - sve bude u tren oka.*** (El-Kamer, 49-50.)

Temelji vjerovanja u kader

Vjerovanje u kader obuhvata četvero:

1. Vjerovanje da Allah zna sve, općenito i detaljno, bez obzira da li se radilo o postupcima vezanim za Njega, kao što su: uređivanje, davanje života i smrti i sl., ili bili vezani za postupke stvorenja, poput: riječi i postupaka koje čovjek radi i stanja kroz koja prolazi ili pak stanja kroz koje prolaze životinje, biljke, neživa priroda. Sve spomenuto Allah poznaje, kao što On veli:

Allah je sedam nebesa i isto toliko zemalja stvorio; Njegovo naređenje na sve se njih odnosi, a nek znate da je Allah kadar sve i da Allah znanjem Svojim sve obuhvata! (Et-Talak, 12.)

2. Vjerovanje da je Allah u Levhi Mahfuzu zapisao sve što će stvorenja raditi, njihova stanja, opskrbe i časove njihove smrti.

Allah Uzvišeni veli: *Zar ne znaš da je Allahu poznato sve što je na nebu i na Zemlji? To je sve u Knjizi; to je, uistinu, Allahu lahko!* (El-Hadždž, 70.)

Abdullah b. 'Amr El-'As prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: „Allah je zapisao sudbine stvorenja pedeset hiljada godina prije nego li ih je stvorio, a Arš (prijestolje) mu je bilo na vodi.“¹

3. Vjerovanje da ništa što postoji ne bi bilo bez Allahovog htijenja i volje. Sve se dešava Allahovom voljom, ono što On želi dešava se, a ono što On ne želi nikada se neće desiti, bez obzira radilo se o stvarima koje su vezane za Njega, kao: stvaranje, uređivanje, davanje života i smrti, ili bilo vezano za stvorenja, poput: njihovih namjera, riječi, postupaka i stanja kroz koja prolaze.

Allah Uzvišeni veli:

1. Gospodar tvoj stvara šta hoće, i On odabira. Oni nemaju pravo birati. Hvaljen neka je Allah i vrlo

¹ Bilježi Muslim, br. 2654.

visoko iznad onih koje s njim izjednačuju! (El-Kasas, 68.)

2. *Allah će vjernike postojanom riječju učvrstiti i na ovome i na onome svijetu, a nevjernike će u zabludi ostaviti; Allah radi šta hoće.* (Ibrahim, 27.)

3. *Kada bismo im meleke poslali, i kad bi im mrtvi progovorili, i kad bismo pred njih očigledno sve dokaze sabrali - oni opet ne bi vjerovali, osim ako bi Allah htio, ali većina njih ne zna. Tako smo svakom vjerovjesniku neprijatelje određivali, šejtane u vidu ljudi i džina koji su jedni drugima kićene besjede govorili da bi ih obmanuli - a da je Gospodar tvoj htio, oni to ne bi učinili; zato ti ostavi njih, i ono što izmišljaju.* (El-En'am, 111-112.)

4. *Kur'an je samo pouka svjetovima, onome od vas koji hoće da je na Pravome putu, a vi ne možete ništa htjeti ako to Allah, Gospodar svjetova, neće!* (Et-Tekvir, 27-29.)

4. Vjerovanje da je Allah sve stvorio

Allah Uzvišeni veli:

1. *Allah je Stvoritelj svega i On upravlja svim.* (Ez-Zumer, 62.)

2. *To vam je Allah, Gospodar vaš, nema drugog boga osim Njega, Stvoritelja svega; zato Njemu robujte; On nad svim bdi!* (El-En'am, 102.)

3. *Mi sve stvaramo s mjerom i odredbom i naređenje Naše je samo jedna riječ, - sve bude u tren oka.* (El-Kamer, 49-50.)

4. *Allah stvara i vas i ono što napravite.* (Es-Saffat, 96.)

Tajna kadera

Sve što Allah čini i sve što odredi nosi u sebi ogromne koristi i zasnovano je na velikim mudrostima i nosi u sebi veliko dobro.

Dobro koje On, slavljen je, učini ukazuje na Njegovu plemenitost i milost, postupci koje čini iz strogoće ukazuju na Njegovu srdžbu, postupci koje čini iz blagosti ukazuju na Njegovu ljubav i nježnost, ostavljanje nekoga bez podrške ukazuje na Njegovu iskazivanje mržnje prema tome, stvaranje stvorenja sa određenim mahanama, a zatim njihovo usavršavanje ukazuje na Njegovu svemoć i na bivanje onoga što je On obećao.

Sve što Allah čini povezano je sa potpunom svemoći, a Njegova svemoć povezana je sa Njegovom potpunom i savršenom mudrošću, a ta mudrost je povezana sa savršenom dobrotom.

Uzvišeni Allah veli: *Reci: O Allahu, Koji svu vlast imaš, Ti vlast onome kome hoćeš daješ, a oduzimaš*

je od onoga od koga hoćeš; Ti onoga koga hoćeš uzvisuješ, a onoga koga hoćeš unizuješ; u Tvojim ruci je svako dobro - Ti, uistinu, sve možeš! (Alu Imran, 26.)

Razumijevanje kadera

Postoje dvije vrste Allahove odredbe:

1. Odredba koju Allah sprovodi u svemiru poput: stvaranja, opskrbljivanja, davanja života i smrti, usmjeravanja, upravljanja i drugih kosmičkih odredbi.

Sve ovo nabrojano se Allahovom voljom, svakoga dana dešava ispred nas, kako bismo spoznali Allahovu svemoć, veličinu Njegovih imena i svojstava, veličinu Njegove moći i vlasti i sveobuhvatnost Njegovog znanja.

Ukoliko ovo spoznamo, naše vjerovanje u Allaha će se povećati, i još više ćemo Ga veličati i voljeti, te ćemo na taj način još više biti pokorni Njemu.

Allah Uzvišeni kaže: ***Allah je sedam nebesa i isto toliko zemalja stvorio; Njegovo naređenje na sve se njih odnosi, a nek znate da je Allah kadar sve i da Allah znanjem Svojim sve obuhvata!*** (Et-Talak, 12.)

2. Odredba koju Allah sprovodi nad čovjekom, bez obzira da li se radilo o dobru ili zlu, a ona biva srazmjerna njegovim djelima:

Onoga ko bude vjerovao i dobra djela činio, Allah će učiniti sretnim na ovome svijetu, povećat će mu njegovu sreću u času smrti, nakon toga u kaburu, a zatim će ta sreća doživjeti svoj vrhunac u Džennetu. Allah Uzvišeni veli: ***Onome ko čini dobro, bio muškarac ili žena, a vjernik je, Mi ćemo dati da proživi lijep život i doista ćemo ih nagraditi boljom nagradom nego što su zaslužili.*** (En-Nahl, 97.)

Onaj ko bude nevjernik i ko se ne bude pokoravao Allahu, biće nesretan na ovome svijetu, nesreća će mu se povećati prilikom odlaska sa ovog svijeta, potom će biti kažnjavan u kaburu, a zatim će u Vatri potpuno biti kažnjen.

Allah Uzvišeni veli: ***Oni će se u životu na ovome svijetu mučiti, ali će patnja na onome svijetu, sigurno, teža biti, od Allaha ih niko neće odbraniti.*** (Er-Ra'ad, 34)

Allahova odredba se nad čovjekom odvija srazmjerno količini njegovih dobrih ili loši postupaka, srazmjerno količini njegove pokornosti ili griješenja. Većina ljudi ne poznaje tajnu ovih odredbi, pa kada se dese nedaće, oni se usmjere ka stvorenjima tražeći otklanjanje tih nedaća, no međutim one ne nestaju nego se samo povećavaju, a ljudi zbog tog gube nadu.

Allah kaže: ***Onaj ko radi zlo biće kažnjen za to i neće naći, osim Allaha, ni zaštitnika ni pomagača.*** (En-Nisa, 123.)

Tačno je da je izlaz iz tih nedaća u njihovim rukama, jer Allah neće popraviti stanje jednog naroda dok taj narod sam sebe ne popravi. Kada ljudi napuste nevjerovanje i okrenu se ka vjerovanju, kada se pokore Allahu i napuste grijehenje, te kada se okrenu ka činjenju dobra, a napuste zlo, Allah Uzvišeni će njihovo stanje odmah promijeniti. A ako napuste dobročinstvo, i okrenu se zlu, On će ih kazniti zbog njihovih grijeha, kako bi se pokajali, kao što Allah veli: ***To je zato što Allah neće lišiti blagostanja narod kome ga je podario - sve dok se on sam ne promijeni - a Allah sve čuje i sve zna.*** (El-Enfal, 153.)

Nedaće nekada budu kazna koju prouzrokuju grijesi, kao što Uzvišeni veli: ***Kakva god vas bijeda zadesi, to je zbog grijehova koje ste zaradili, a On mnoge i oprost.*** (Eš-Šura, 30.)

Nekada Allah dadne nedaću kako bi se čovjek preodgojio i kako bi svoje vjerovanje očistio od svega što se sa njim izmješalo. Allah Uzvišeni veli: ***Misle li ljudi da će biti ostavljeni na miru ako kažu: Mi vjerujemo! i da u iskušenje neće biti dovedeni? A Mi smo u iskušenje dovodili i one prije njih, da bi Allah sigurno ukazao na***

one koji govore istinu i na one koji lažu. (El-Ankebut, 2-3.)

Nekada nedaća bude uzrokom praštanja grijeha i podizanja stepeni. Ebu Hurejre prenosi da je Polanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: „**Neće vjernika zadesiti ni teškoca, niti bolest, ni zabrinutost, niti tuga, ni žalost niti teškoća, pa čak ni ubod trna, a da mu Allah zbog toga neće oprostiti neke njegove grijeh.**“²

Aiša, radijallahu anha, prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: „**Neće muslimana zadesiti ubod trna ili nešto veće od toga, a da mu zbog toga ne bude podignut stepen i izbrisan neki od grijeh.**“³

Vrste kadera

U odnosu prema čovjeku Allahova odredba se dijeli na dvije vrste:

Prva vrsta: Allahova odredba na koju čovjek nema uticaja, bez obzira radilo se o veličini čovjeka, njegovom izgledu (ljepoti i ružnoći), životu i smrti ili se radilo o situacijama u koje čovjek dolazi ne birajući ih, kao što su

² Bilježi Buharija, br. 5641., i ovo je njegova verzija, i Muslim, br. 2583.

³ Bilježi Muslim, br. 2582.

razne nedaće, bolesti, gubitak imetka, života i usjeva i druge nedaće koje nekad budu kao kazna za roba, nekada kao iskušenje, a nekada pak one budu uzrokom povećanja stepena kod Allaha i oprostom grijeha.

Za stanja i situacije koje se dešavaju čovjeku, a koje on ne bira, neće biti odgovaran niti će za njih polagati račun. Njemu je samo obaveza da sve ono što ga je zadesilo, a on to nije birao, da vjeruje kako je to Allahova odredba, te je dužan da kroz takve situacije pokaže svoju strpljivost, vjerovanje i da sve to kao takvo prihvati, jer sve što se u Svemiru dešava u sebi nosi određeni propis, mudrost i sve je to dio Allahove milosti i dobročinstva.

Allah Uzvišeni veli:

1. *Nema nevolje koja zadesi Zemlju i vas, a koja nije, prije nego što je damo, zapisana u Knjizi - to je Allahu, uistinu, lahko - da ne biste tugovali za onim što vam je promaklo, a i da se ne biste previše radovali onome što vam On daje. Allah ne voli nikakve razmetljivce, hvalisavce.* (El-Hadid, 22-23.)

2. *Reci: Dogodiće nam se samo ono što nam Allah odredi, On je Gospodar naš." I neka se vjernici samo u Allaha pouzdaju!* (Et- Tevbe, 51.)

Ebu Hurejre prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: „**Uzvišeni Allah veli: 'Čovjek**

me uzmenirava vrijeđajući vrijeme, a Ja sam vrijeme, Ja upravljam svim i noć i dan se smjenjuju Mojom voljom.¹⁴⁴

Prenosi se od Abdullaha ibn Abbasa, Allah bio zadovoljan njima dvojicom, da je rekao: „**Bio sam iza Poslanika salallahu alejhi ve sellem, pa mi on reče: 'O dječaće, poučiću te nekim riječima: 'Čuvaj Allaha, On će tebe čuvati, čuvaj Allaha naći ćeš Ga ispred sebe, kada moliš, moli Allaha, a kada budeš tražio pomoć, traži je od Allaha, i znaj da se sav svijet sakupi da ti donese neku korist ne bi ti donijeli osim ono što ti je Allah zapisao, a kad bi se sakupili da ti nanesu neku štetu ne bi ti nanijeli štete osim onoliko koliko ti je Allah propisao, podignuta su pera, a osušile su se stranice.**“¹⁴⁵

Druga vrsta: Allahova odredba koja je vezana za postupke čovjeka koje je on u stanju da radi i da utiče na njih na osnovu razuma, snage i mogućnosti izbora koju mu je Allah podario, a primjer takvih radnji i postupaka su vjerovanje i nevjerovanje, pokornost i grijehenje, dobročinstvo i činjenje zla.

⁴ Bilježi Buharija, br. 4826., i Muslim, br. 2246.

⁵ Hadi je ispravan, a bilježe ga Ahmed, br. 2669., i Tirmizi, br. 2516., i ovo je njegova verzija.

Za sve ovo navedeno čovjek će biti odgovaran i na osnovu toga će biti nagrađen ili kažnjen, jer Uzvišeni Allah je slao poslanike, objavljivao knjige, pojašnjavao razliku između istine i zablude, bodrio ljude da mu čine pokornost, upozoravao ih na opasnost nepokornosti i nevjerovanja, pored toga je čovjeku podario razum, mogućnost izbora i dao mu da mogućnost da izabere put kojeg hoće, i šta god da izabere ono potpada pod Allahovu odredbu i htijenje, tako da sve što se događa ne izlazi van okvira sveopćeg Allahov znanja, htijenja i volje.

Allah Uzvišeni o tome kaže:

1. *I reci: Istina dolazi od Gospodara vašeg, pa ko hoće - neka vjeruje, a ko hoće - neka ne vjeruje! Mi smo nevjernicima pripremili vatru čiji će ih dim sa svih strana obuhvatiti; ako zamole pomoć, pomoći će im se tekućinom poput rastopljene kovine koja će lica ispeći. Užasna li pića i grozna li boravišta! (El-Kehf, 29.)*

2. *Ko čini dobro, u svoju korist čini, a ko radi zlo, na svoju štetu radi. - A Gospodar tvoj nije nepravedan prema robovima Svojim. (Fussilet, 46.)*

3. *Zar da vjerniku bude isto kao grješniku? Ne, njima neće biti isto: one koji su vjerovali i dobra djela činili čekaju džennetske bašče u kojima će boraviti, kao nagrada za ono što su radili; a one koji nisu vjerovali*

čeka vatra u kojoj će prebivati; kad god pokušaju iz nje izići, biće u nju vraćeni i biće im rečeno: Trpite kaznu u vatri koju ste poricali. (Es-Sedžde, 18-20.)

4. *Kur'an je samo pouka svjetovima, onome od vas koji hoće da je na Pravome putu, a vi ne možete ništa htjeti ako to Allah, Gospodar svjetova, neće!* (Et-Tekvir, 27-29.)

Kada je dozvoljeno uzimati kader kao opravdanje?

1. Dozvoljeno je kader koristiti kao argument u slučaju nedaća (kao što je navedeno u prvoj vrsti kadera). Tako, ukoliko se čovjek razboli ili ga zadesi kakav gubitak, ili bude iskušán, a nije bio u mogućnosti da bira, može da kaže: „Allahova je ovo odredba i On radi šta želi.“ U tim situacijama će biti strpljiv i ako je u mogućnosti biće zadovoljan sa onim što mu se dogodilo, kako bi stekao sevap. Uzvišeni veli: *Mi ćemo vas dovoditi u iskušenje malo sa strahom i gladovanjem, i time što ćete gubiti imanja i živote, i ljetine. A ti obraduj izdržljive, one koji, kada ih kakva nevolja zadesi, samo kažu: „Mi smo Allahovi i mi ćemo se Njemu vratiti! Njih čeka oprost od Gospodara njihova i milost; oni su na Pravome putu!“* (El-Bekare, 155-157.)

2. Nije dozvoljeno uzimati kader kao opravdanje ukoliko čovjek uradi grijeh, bilo da se radi o ostavljanju obaveza ili o činjenju zabrana, jer Allah Uzvišeni je naredio pokornost, a zabranio je griješenje, te je naredio ulaganja truda, a zabranio je oslanjanje na odredbu.

Da postoji mogućnost uzimanja kadera kao argumenta, onda Allah Uzvišeni ne bi kaznio nikoga ko je negirao poslanstvo poslanika, kao što su bili narod Nuha, Ada, Semuda i njima slični i ne bi naredio sprovođenje kazni nad zločincima i griješnicima.

Onaj ko smatra da je kader argument za činjenje grijeha, ne bi trebao nikoga da kritikuje niti kažnjava, pa čak ni onoga ko se prema njemu ogriješi, i takav ne bi trebao da pravi razliku između onih koji mu čine dobro i onih koji mu čine zlo.

Međutim, ovakvo razmišljanje je ništavno i izgrađeno je na ništavnim osnovama, te predstavlja krnjavost razuma, a kome Allah želi dobro, poduči ga propisima vjere.

Allah veli: ***Mnogobošci će govoriti: „Da je Allah htio, mi ne bismo druge Njemu ravnim smatrali, a ni preci naši, niti bismo išta zabranjenim učinili.“ Tako isto su oni prije njih poricali, sve dok Našu kaznu nisu iskusili. Reci: „Imate li kakav dokaz da nam ga***

iznesete? Vi se samo za pretpostavkama povodite i vi samo neistinu govorite.“ (El-En'am, 148.)

Propis ulaganja truda (uzimanja uzroka koji vode do cilja)

Sva vjera se sastoji od mudrosti i propisa i zasnovana je na pravdi i dobročinstvu, odredbi i sudbini, znanju i praksi.

Sve što je Allah odredio za čovjeka, bilo da se radi o dobru ili zlu, povezano je sa uzrocima. Uzroci koji vode do dobra su vjerovanje i pokornost, a uzroci koji vode do zla su nevjerovanje i grijehenje.

Čovjek postupa shodno odredbi Allaha i shodno mogućnosti izbora koju mu je On podario i sve što je Allah odredio, bilo da se radi o sreći ili žalosti, stiže do čovjeka na osnovu uzroka koje čovjek čini svojim slobodnim izborom koji mu je Allah podario.

Postoje uzroci koji se moraju učiniti da bi se ušlo u Džennet, a onaj ko te uzroke ne učini ući će u Vatru.

Allah Uzvišeni veli:

1. Ovo je pouka, pa ko hoće držaće se puta koji Gospodaru njegovu vodi – a vi ćete htjeti samo ono što Allah hoće - Allah, uistinu, sve zna i mudar je, On koga

hoće uvodi u milost Svoju, a nevjernicima je pripremio tešku patnju. (Ed-Dehr, 29-31.)

2. To su Allahovi propisi. Onoga ko se pokorava Allahu i Poslaniku Njegovu – On će uvesti u džennetske bašče, kroz koje će rijeke teći, u kojima će vječno ostati, i to je uspjeh veliki. A onoga ko se bude protiv Allaha i Poslanika Njegova dizao i preko granica Njegovih propisa prelazio - On će u vatru baciti, u kojoj će vječno ostati; njega čeka sramna patnja. (En-Nisa, 13-14.)

Alija, neka je Allah zadovoljan sa njim, prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: „**Svakome od vas je već određeno mjesti u Džennetu ili Vatri.** Ashabi upitaše: 'Zašto se onda trudimo, zar da se ne oslonimo na to što je već određeno?' Poslanik im reče: 'Ne, nego vi se trudite, jer svakome je olakšano da čini djela koja ga vode do mjesto koje mu je određeno.' Zatim je proučio: *Onome koji udjeljuje i ne griješi i ono najljepše smatra istinitim - njemu ćemo Džennet pripremiti; a onome koji tvrdi i osjeća se neovisnim i ono najljepše smatra lažnim - njemu ćemo Džehennem pripremiti.*“⁶

Propis odbijanja odredbe

⁶ Bilježe Buharija, br. 4945., i Muslim, br. 2647., i ovo je njegova verzija.

Propisano je odbijanje odredbe u sljedećim situacijama:

1. Odbijanje odredbe čiji su uzroci poduzeti, sa drugom odredbom koja će se desiti ako se poduzmu drugi uzroci, kao što je odbijanje napada neprijatelja, zaštita od hladnoće ili toplote i sl.

2. Odbijanje odredbe koja se već desila sa drugom odredbom koja će je ukloniti, kao npr. da se bolest ukloni korištenjem lijekova ili da se grijesi uklone pokajanjem ili da se zlo ukloni dobročinstvom.

Allah Uzvišeni veli: ***Dobro i zlo nisu isto! Zlo dobrim uzvratiti, pa će ti dušmanin tvoj odjednom prisni prijatelj postati. To mogu postići samo strpljivi; to mogu postići samo vrlo sretni.*** (Fussilet, 34-35.)

Allahovo htijenje obuhvata sve

Čovjekovo činjenje dobra ili zla nije u suprotnosti sa tim da je sve to od Allaha Uzvišenog nastalo. Allah je sve stvorio, pa tako i čovjeka i njegove postupke, međutim Allahovo htijenje nije dokaz Njegovog zadovoljstva, jer npr. nevjerstvo i grijšenje se dešavaju Allahovim htijenjem, ali Allah to dvoje ne voli i nije

zadovoljan time, niti je to naredio, nego je čak sve to zabranio i pezire.

Ukoliko Allah ne voli nešto i prezire ga, to ne znači da ga nije stvorio i sve što je stvorio to je uradio iz mudrosti i sve je zasnovano na Njegovom uređenju onoga što je stvorio i sa čime vlada.

Allah Uzvišeni veli: ***Kur'an je samo pouka svjetovima, onome od vas koji hoće da je na Pravome putu, a vi ne možete ništa htjeti ako to Allah, Gospodar svjetova, neće!*** (Et-Tekvir, 27-29.)

Propis zadovoljstva sa odredbom (sudbinom)

Postoji tri vrste zadovoljstva sa odredbom:

1. Zadovoljstvo sa pokornošću i ova vrsta je obavezna,
2. zadovoljstvo u nedaćama i ono je pohvalno,
3. nevjerovanjem i grijehanjem se ne treba biti zadovoljan nego to treba prezirati.

Allah ne voli grijehenje i nije zadovoljan njime bez obzira što ga je stvorio. Allah je stvorio i šejtana i mi smo zadovoljni sa Allahovim stvaranjem, ali pogrdno djelo i njegovog počinioca ne volimo niti smo zadovoljni sa njim.

Naš put ka Allahu je da Ga učinimo zadovoljnim tako što ćemo raditi djela koja On voli i sa kojima je zadovoljan.

Nije nam obaveza da budemo zadovoljni sa svime što se događa i nije nam naređeno da budemo zadovoljni sa svime što je Allah odredio, ali smo zato obavezni da iskažemo svoje zadovoljstvo prema onome što su nam Allah i Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, naredili da budemo zadovoljni i da preziremo ono što je su nam Allah i Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, naredili da preziremo.

Uzvišeni Allah veli: ***Znajte da je među vama Allahov Poslanik; kad bi vas u mnogo čemu poslušao, doista biste nastradali; ali Allah je nekima od vas pravo vjerovanje omilio, i u srcima vašim ga lijepim prikazao, a nezahvalnost i neposlušnost vam omrazio. Takvi su na Pravome putu, dobrotom i blagodati Allahovom. - A Allah sve zna i mudar je.*** (El-Hudžurat, 7-8.)

Sve što je Allah odredio, bilo dobro ili zlo, ima dvije strane

Prva: Odredba koja je vezana za Gospodara i koja se pripisuje Njemu. Sa takvom odredbom čovjek treba

biti zadovoljan, jer sve što Allah odredi nosi u sebi određeno dobro, pravdu, mudrost i milost.

Druga: Odredba koja je vezana za roba i koja se pripisuje njemu. Ako se radi o vjerovanju i pokornosti, onda čovjek treba da bude zadovoljan time, a ako se pak radi o nevjerovanju i grijеšenju, onda u tom slučaju ne treba iskazivati zadovoljstvo prema tome, jer ni Allah takvo nešto ne voli, nije zadovoljan time, niti je to naredio.

Uzvišeni Allah veli:

1. *Gospodar tvoga stvora šta hoće, i On odabira. Oni nemaju pravo birati. Hvaljen neka je Allah i vrlo visoko iznad onih koje s njim izjednačuju!* (El-Kasas, 68.)

2. *Ako vi budete nezahvalni - pa, Allah od vas ne zavisi, ali On nije zadovoljan, ako su robovi Njegovi nezahvalni, a zadovoljan je vama ako budete zahvalni. A nijedan grješnik neće nositi grijеhe drugoga! Poslije ćete se Gospodaru svome vratiti, pa će vas On o onom šta ste radili obavijestiti, jer On dobro zna svačije misli.* (Ez-Zumer, 7.)

3. *Allah stvara i vas i ono što napravite.* (Es-Saffat, 96.)

Radnje koje robovi čine su stvorene

Allah Uzvišeni je stvorio roba i stvorio je njegove postupke. Sve to je Allah znao, htio da se desi i zapisao prije nego se desilo.

Kada rob uradi dobro ili loše djelo, otkrije nam se ono što je Allah već prije znao, stvorio i zapisao.

Allahovo znanje o tome šta će rob da radi je sveobuhvatno, jer Allah Svojim znanjem sve obuhvata i Njemu ni najsitnija stvar, na Zemlji i na nebesima nije skrivena.

To što Allah hoće da se desi grijehenje, ne znači da je On time zadovoljan i da ga voli, nego rob sam svojom voljom griješi, a Allah to prezire.

Allah Uzvišeni kaže:

1. *Allah stvara i vas i ono što napravite.* (Es-Saffat, 96.)

2. *Allah zahtijeva da se svačije pravo poštuje, dobro čini, i da se bližnjima udjeljuje, a razvrat i sve što je odvratno i nasilje zabranjuje; da pouku primite, On vas savjetuje.* (En-Nahl, 90.)

3. *Što god ti važno činio, i što god iz Kur'ana kazivao, i kakav god vi posao radili, Mi nad vama bdijemo dok god se time zimate. Gospodaru tvome ništa nije skriveno ni na Zemlji ni na nebu, ni koliko*

trun jedan, i ne postoji ništa, ni manje ni veće od toga, što nije u Knjizi jasnoj. (Junus, 61.)

Abdullah b. Mes'ud veli da je Poslanik, iskreni i povjerljivi kazao: „**Stvaranje jednog od vas u utrobi majke traje četrdeset dana; nakon toga se preobražava u zakvačak, i kao zakvačak biva isto toliko, potom se onda preobražava u embrion i kao embrion ostaje isto toliko; potom Allah pošalje meleka koji u njega udahne dušu i propiše mu: opskrbu, dokle će živjeti, djela njegova i da li će biti sretnik ili nesretnik. Tako mi Onoga osim koga drugog boga nema, neki će od vas cijeli život raditi djela stanovnika Dženneta tako, kad između njega i Dženneta preostane samo jedan aršin, preduhirit će ga ono što mu je propisano i on će svoj život okončati djelima stanovnika Džehennema i tako će dospjeti u Džehennem. A opet, neki će od vas cijeli život raditi djela stanovnika Džehennema tako, kad između njega i Džehennema preostane samo jedan aršin, preduhitrit će ga ono što mu je propisano i on će svoj život okončati djelima stanovnika Dženneta i tako će dospjeti u Džennet.**“⁷

⁷ Bilježe Buharija, br. 3208., i Muslim, br. 2643., i ovo je njegova verzija.

Pravda i dobročinstvo

Ono što Allah čini kreće se između pravde i dobročinstva i nije moguće da On bilo kome učini nepravdu. Njemu je dobročinstvo draže od pravde, a praštanje mu je draže od osvete.

On, neka je slavljjen, postupa prema Svojim robovima ili na osnovu pravde ili na osnovu dobročinstva.

Prema onome ko griješi On postupa pravedno, kao što kaže: *Nepravda se može uzvratiti istom mjerom.* (Eš-Šura, 40.)

A prema dobročinitelju postupa na osnovu dobročinstva. On veli: *Ko uradi dobro djelo, biće desetorostruko nagrađen, a ko uradi hrdavo djelo, biće samo prema zasluži kažnjen, i neće im se učiniti nepravda.* (El-En'am, 160.)

Razumijevanje Allahovih naredbi

Allahove naredbe se dijele na dvije vrste:

Prva vrsta: Kosmičke naredbe

Druga vrsta: Šerijatske naredbe.

Kosmičke naredbe se dijele na tri vrste:

Prva: Naredba stvaranja i to se odnosi na sva stvorenja. Allah Uzvišeni veli: ***Allah je Stvoritelj svega i On upravlja svim.*** (Ez-Zumer, 62.)

Druga: Naredba opstanka i to se odnosi na sva stvorenja. Allah Uzvišeni kaže:

1. ***Allah brani da se ravnoteža nebesa i Zemlje poremeti. A da se poremete, niko ih drugi osim Njega ne bi zadržao; On je zaista blag i prašta grijeh.*** (Fatir, 41.)

2. ***I jedan od dokaza Njegovih je i to što nebo i Zemlja postoje voljom Njegovom. Zatim to što ćete, čim vas On samo jednom iz zemlje pozove, brzo ustati.*** (Er-Rum, 25.)

3. Naredba usmjeravanja i upravljanja, donošenja koristi i štete, pokreta i mirnoće, života i smrti itd.

I ova naredba se odnosi na sva stvorenja koja postoje u gornjem ili donjem svijetu.

Allah Uzvišeni kaže:

1. ***Reci: O Allahu, koji svu vlast imaš, Ti vlast onome kome hoćeš daješ, a oduzimaš je od onoga od koga hoćeš; Ti onoga koga hoćeš uzvisuješ, a onoga koga hoćeš unizuješ; u Tvojim ruci je svako dobro - Ti, uistinu, sve možeš! Ti uvodiš noć u dan, i uvodiš dan u noć; Ti od neživog stvaraš živo, i od živog neživo; Ti opskrbljuješ koga hoćeš, bez računa.*** (Alu Imran, 26-27.)

2. Reci: Ja ne mogu ni samome sebi neku korist pribaviti, ni od sebe kakvu štetu otkloniti; biva onako kako Allah hoće. A da znam pronicati u tajne, stekao bih mnoga dobra, a zlo bi bilo daleko od mene; ja samo donosim opomene i radosne vijesti ljudima koji vjeruju. (El-E'afar, 188.)

3. Život i smrt njegovo su djelo! A kad nešto odluči, samo za to rekne: 'Budi' - i ono bude. (El-Mu'min, 68.)

Šerijatske naredbe se dijele na pet vrsta:

Naredbe vezane za tevhid i vjerovanje, naredbe vezane obredoslovlje (ibadat), naredbe vezane za međusobne odnose (mu'amelat), naredbe vezane za bračnu zajednicu i naredbe vezane za bonton.

Ove naredbe su usmjerene samo ljudima i džinnima, i one su sastavni dio vjere zbog koje je Allah slao poslanike, objavljivao knjige, i one predstavljaju najveću Njegovu blagodat prema stvorenjima.

Srazmjerno uvjerenju prema Allahovim imenima, svojstvima i postupcima i srazmjerno uvjerenju prema Allahovim kosmičkim i šerijatskim uvjerenjima, čovjeku se povećava ljubav i želja za sprovođenjem Njegovih naredbi, kroz pokoravanje i Njegovo veličanje.

Najsretniji ljudi prilikom izvršavanja Allahovih naredbi su oni koji Ga najviše poznaju, a to su prije svih vjerovjesnici, pa onda njihovi sljedbenici.

Sprovodeći Allahove naredbe dolazimo do sigurnosti i upute i otvaraju nam se blagoslovi i iz zemlje, a i iz nebesa, i Allah će nas zbog toga uvesti u Džennet. Allah Uzvišeni veli:

1. *Sada sam vam vjeru vašu usavršio i blagodat Svoju prema vama upotpunio i zadovoljan sam da vam islam bude vjera.* (El-Maide, 3.)

2. *Biće sigurni samo oni koji vjeruju i vjerovanje svoje s mnogoboštvom ne miješaju; oni će biti na Pravome putu.* (El-En'am, 82.)

3. *A da su stanovnici sela i gradova vjerovali i grijeha se klonili, Mi bismo im blagoslove i s neba i iz zemlje slali, ali, oni su poricali, pa smo ih kažnjavali za ono što su zaradili.* (El-E'araf, 96.)

4. *Onima koji budu vjerovali i dobra djela činili - džennetske bašče će prebivalište biti, vječno će u njima boraviti i neće poželjeti da ih nečim drugim zamijene.* (El-Kehf, 107-108.)

Vrste Allahovih naredbi

Postoje dvije skupine Allahovih naredbi:

Prva: Šerijatske naredbe koje nekad rob izvršava, a nekad ne izvršava.

Jedna od takvih naredbi se navodi u ajetu: ***Gospodar tvoj naređuje da samo Njega obožavate i da roditeljima dobročinstvo činite.*** (El-Isra, 23.)

Druga: Kosmičke odredbe (naredbe) koje se moraju desiti i čovjek ne može da im se suprostavi, a njih ima dvije vrste:

Prva: Direktna Gospodareva naredba koja se mora desiti, jer sve što Allah želi da se desi ono se mora desiti. Allah Uzvišeni kaže: ***Kada nešto hoće, On samo za to rekne: Budi! - i ono bude.*** (Jasin, 82.)

Druga: Kosmičke Gospodareve odredbe koje predstavljaju zakone u prirodi koji se dešavaju Allahovom dozvolom i međusobno su povezani. Svaki uzrok ima svoj rezultat u tom odnosu, a primjere ovoga imamo u nekoliko ajeta:

1. ***To je zato što Allah neće lišiti blagostanja narod kome ga je podario - sve dok se on sam ne promijeni - a Allah sve čuje i sve zna.*** (El-Enfal, 53.)

2. ***Kad hoćemo jedan grad uništiti, onima koji su u njemu na raskoš navikli prepustimo da se razvratu***

odaju i da tako zasluže kaznu, pa ga onda do temelja razrušimo. (El-Isra, 16.)

3. Allah navodi kao primjer grad, siguran i spokojan, kome je u obilju dolazila hrana sa svih strana, a koji je nezahvalan na Allahovim blagodatima bio, pa mu je Allah zbog onoga što je radio dao da iskusi i glad i strah. (En-Nahl, 112.)

Iblis i njegovi sljedbenici mogu da pokušaju da neke od ovih zakona potčine čovjeku i da ljudi zbog njih zasluže kaznu, a da bismo se sačuvali toga, Allah nam je propisao traženje oprosta, pokajanje, dovu i sl.

Dova je traženje utočišta kod Allaha Koji je stvorio ove prirodne zakonitosti, kao što su voda, vatra i On je u stanju da djelovanje njihovo zaustavi ili pak da njihovo djelovanje odgodi do određenog roka, kao što je primjera radi zaustavio djelovanje vatre u koju je Ibrahim bačen. Allah o tome veli: ***Spalite ga i bogove vaše osvetite, ako hoćete išta učiniti! - povikaše. O vatro, - rekosmo Mi - postani hladna, i spas Ibrahimu! I oni mu htjedoše postaviti zamku, ali ih Mi onemogućismo.*** (El-Enbija, 68-70.)

Razumijevanje dobrih i loših postupaka

Dobra djela se se dijele na dvije vrste:

Prva vrsta: Dobro djelo kojemu je uzrok vjerovanje i težnja za činjenjem dobrih djela i takvo nešto predstavlja pokornost Allahu i Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem.

Druga vrsta: Dobro djelo kojeg prouzrokuje Allahova blagodat prema čovjeku poput imetka koji mu je podario, zdravlja ili snage i sl.

Loša djela se dijele na dvije vrste:

Prva vrsta: Loše djelo kojemu je uzrok nevjerovanje i grijehenje.

Druga vrsta: Loše djelo kojeg prouzrokuje iskušenje u kojeg čovjek zapadne kao što su tjelesne bolesti, gubitak imetka, strah, glad, poraz i sl.

Dobro djelo u značenju pokornosti ne pripisuje se nikome drugom osim Allahu i On je taj Koji je ga propisao robu, podučio ga, te mu naredio da ga uradi, a nakon toga mu pomaže prilikom njegovog činjenja i nagrađuje ga.

A loše djelo u značenju grijehenja prema Allahu i Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, koje rob uradi svojevolarno, dajući mu prednost nad negriješanjem, se pripisuje onome ko ga je uradio, a ne pripisuje se Allahu,

jer ga On nije propisao, niti ga je naredio, nego ga je zabranio i kaznu za njegovo činjenje obećao.

Allah Uzvišeni veli: ***Dobro koje ti se dogodi od Allaha je, a nesreću koja te zadesi sam si zaslužio. Mi smo te, kao poslanika, svim ljudima poslali, a Allah je dovoljan svjedok.*** (En-Nisa, 79.)

Što se tiče dobra koje ima značenje blagodati, poput: imetka, djece, zdravlja, uspjeha, i snage i što se tiče zla koje ima značenje kazne, poput: iskušenja, gubitka imetka, života, usijeva, poraza itd., sve je to od Allaha jer On stavlja svoje robove na iskušenje, kažnjavajući ih i uzdižući kako bi se preodgojili. Allah Uzvišeni veli: ***Ako ih stigne kakvo dobro, oni vele: Ovo je od Allaha!, a snađe li ih kakvo zlo, govore: "Ovo je zbog tebe! Reci: Sve je od Allaha! Pa šta je tim ljudima?! – oni kao da ne razumiju ono što im se govori!"*** (En-Nisa, 78.)

Načini na koji se može otkloniti kazna koja proizilazi iz grijeha

Kada vjernik uradi neki grijeh, on može kaznu koja bi ga čekala zbog tog grijeha ukloniti na sljedeće načine:

Može da se pokaje Allahu pa da mu On oprosti, ili da zatraži od Njega oprost pa da mu oprosti, ili da uradi kakvo dobro djelo kojim će izbrisati loše, ili da za njega oprost traže njegova braća vjernici, ili da mu neko pokloni sevap od svojih dobrih djela koji će mu kod Allaha koristiti, ili da ga Allah na ovom svijetu stavi na kušnju zbog koje će mu grijesi biti oprošteni, ili da ga stavi na kušnju u Berzahu, nakon smrti, pa da to bude uzrok praštanja grijeha, ili da ga iskuša na Sudnjem danu, pa da mu zbog toga oprosti, ili da se za njega zauzima Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ili da mu se Allah smiluje i grijeha mu oprosti, a On je prašta i samilostan je.

Allah Uzvišeni veli: ***Ja ću sigurno oprostiti onome koji se pokaje i uzvjeruje i dobra djela čini, i koji zatim na Pravome putu istraje.*** (Taha, 82.)

Mudrost zbog koje je Allah stvorio djela kojima se čini pokornost i djela kojima se čini griješenje

Allah je stvorio djela kojima se iskazuje pokornost i stvorio je djela kojima se iskazuje griješenje. On voli pokornost, a griješenje mrzi, naredio je stvorenjima da

Mu budu pokorni, a zabranio im je griješenje, te im je naredio da mu se kaju kada grijeh počine.

On je stvorio čovjeka kao biće koje ima izbora, pa mu on nekada čini pokornost, a nekada se ogriješi prema Njemu.

Nekada se kod određenih ljudi zbog činjenja pokornosti javlja umišljenost, pa je Allah stvorio griješenje koje prouzrokuje poniznost pred Gospodarem, pa neka je slavljen Onaj Koji sve mudro stvara, određuje i propisuje.

Allah Uzvišeni veli: *Mi čovjeka od smjese sjemena stvaramo da bismo ga na kušnju stavili i činimo da on čuje i vidi; Mi mu na Pravi put ukazujemo, a njegovo je da li će zahvalan ili nezahvalan biti; Mi smo za nevjernike okove i sindžire i oganj razbuktali pripremili. Čestiti će iz pehara piti kamforom začinjeno piće.* (Ed-Dehr, 2-5.)

Razumijevanje pokornosti i griješenja

Cilj koji je Allah imao prilikom stvaranja jeste da mu se vjera iskreno ispovijeda, da se vjeruje u Njega, te da mu se bude pokorno i da mu se ibadet čini na način kako je to On propisao.

Činjenje pokornosti proizvodi određenu korist, iz nje proizilazi lijepo ponašanje, dok grijеšenje proizvodi štetu i njen plod je ružno ponašanje.

Sunce i Mjesec, biljke i životinje, kopno i more su pokorni Allahu Uzvišenom i zbog toga iz njih proizilazi velika korist čiju veličinu samo Allah zna.

Upravo zbog toga što su se vjerovjesnici, daije i učenjaci pokorili Allahu, je proizašla ogromna korist čiju veličinu samo Allah zna.

I upravo zbog toga što su se Iblis i njegovi sljedbenici među ljudima i džinima okenuli od pokornosti i uzoholili, to je proizvelo ogromni nered čiju količinu samo Allah zna.

Tako isto, kada se čovjek pokori Allahu, iz te pokornosti proizilaze mnogobrojne koristi kako za samog čovjeka, tako i za one pored njega, a kada se ogriješi, iz tog grijеšenja proizilazi ogromna šteta za onoga koji je taj grijeh počinio, ali i za one koji su pored njega.

Allah Uzvišeni veli:

1. Pravi vjernici su samo oni čija se srca strahom ispune kad se Allah spomene, a kad im se riječi Njegove kazuju, iman im povećavaju i samo se na Gospodara svoga oslanjaju, oni koji molitvu obavljaju i dio od onoga što im Mi dajemo udjeljuju. Oni su, zbilja, pravi vjernici – njih počasti, i oprost, i obilje. (El-Enfal, 2-4.)

2. To su Allahovi propisi. Onoga ko se pokorava Allahu i Poslaniku Njegovu - On će uvesti u džennetske bašče, kroz koje rijeke teku, u kojima će vječno ostati, i to je uspjeh veliki. A onoga ko se bude protiv Allaha i Poslanika Njegova dizao i preko granica Njegovih propisa prelazio – On će u vatru baciti, u kojoj će vječno ostati; njega čeka sramna patnja. (En-Nisa, 13-14.)

Plodovi (tragovi) pokoravanja i grijehenja

Allah Uzvišeni je učinio da plodovi činjenja dobrih djela budu ugodni i lijepi, i oni su puno slađi od plodova koje proizvede grijehenje. Nakon svakog dobro djela se rađa smiraj, uputa, sigurnost i uspjeh.

Isto tako je On učinio da plodovi činjenja loših djela budu bolni i ružni, i iz njih se rađa tuga i kajanje, uskogrudnost i zabrinutost, nesreća i propast koji su mnogo veći od uživanja koje je trajalo prilikom činjenja grijeha.

Allah Uzvišeni veli:

Od Mene će vam uputa dolaziti, i onaj ko bude slijedio uputu Moju neće zalutati i neće nesretan biti. A onaj ko okrene glavu od Knjige Moje, taj će teškim životom živjeti i na Sudnjem danu ćemo ga slijepim oživiti. Gospodaru moj, - reći će - zašto si me slijepa

oživio kada sam vid imao? Evo zašto - reći će On: Dokazi Naši su ti dolazili, ali si ih zaboravljao, pa ćeš danas ti isto tako biti zaboravljen. (Taha, 123-126.)

Samo zbog grijeha čovjeku se dešavaju loše situacije, a Allah i pored toga mnogo prašta. Grijesi su štetni za srce baš kao što je otrov štetan za tijelo. Uzvišeni veli: ***Kakva god vas bijeda zadesi, to je zbog grijehova koje ste zaradili, a On mnoge i oprost.*** (Eš-Šura, 30.)

Allah je čovjeka stvorio i prirodno mu podario da bude lijep, pa ako se okrene činjenju grijeha, ta ljepota mu se uskrati, a kada se pokaje zbog grijeha i vrati Allahu, onda se i ta ljepota vrati i svoje savršenstvo doživi u Džennetu, družeći se sa Allahovim vjerovjesnicima i poslanicima.

Allah Uzvišeni veli: ***Oni koji su poslušni Allahu i Poslaniku biće u društvu vjerovjesnika, i pravednika, i šehida, i dobrih ljudi, kojima je Allah milost Svoju darovao. A kako će oni divni drugovi biti! Ta blagodati će od Allaha biti, a dovoljno je to što Allah sve zna.*** (En-Nisa, 69-70.)

Sve što Allah radi u sebi sadrži vrhunac mudrosti, milosti, pravde i dobročinstva.

On upućuje koga hoće Svojom dobrotom i milošću, a koga hoće ostavlja u zabludi Svojom pravdom i mudročću i On je mudar i sveznajući i On najbolje zna

kome će Svoju poslanicu uručiti i koga će uputiti i zna koga će na kušnju staviti i kazniti.

Allah Uzvišeni kaže: ***Ti, sigurno, znaš da samo Allah ima vlast na nebesima i na Zemlji. On kažnjava onoga koga hoće, a prašta onome kome hoće. Allah sve može.*** (El-Maide, 40.)

Razumijevanje upute i zablude

Allah Uzvišeni sve stvara i Njemu pripada svaka odluka, On radi šta hoće i presuđuje kako želi, koga hoće On uputi, a koga hoće u zabludi ostavi, sva vlast je Njegova vlast, sve što je stvoreno Njemu pripada, On neće biti odgovaran za ono što čini, a oni (stvorenja) će biti odgovorni.

Allahova milost je to što je On ljudima dao prirodni nagon i potrebu za tevhidom (ispravnom vjerom), i što im je dao da vole dobro, mrze zlo, a zatim ih počastio slanjem poslanika, objavljivanjem knjiga, pojašnjavanjem Pravog puta, izvršavanjem njihovih potreba, te im podario mogućnost da se koriste uzrocima koje vide, čuju i razumiju, a koji vode do upute i pokornosti.

Allah Uzvišeni veli: ***On je neukima poslao Poslanika, jednog između njih, da im ajete Njegove***

kazuje i da ih očisti i da ih Knjizi i mudrosti nauči, jer su prije bili u očitoj zabludi. (El-Džumu'a, 2.)

Nakon svega, onoga ko dadne prednost uputi, nastoji i želi da dođe do nje, te se trudi radeći uzroke koji vode do nje, i bori se da je stekne, Allah će uputiti, i pomoći će mu da je nađe i upotpuni. To je Allahova milost i dobrota koju On daruje svakom onome ko postupa tako.

Allah Uzvišeni veli: ***One koji se budu zbog Nas borili Mi ćemo, sigurno, putevima koji Nama vode uputiti; a Allah je, zaista, na strani onih koji dobra djela čine!*** (El-Ankebut, 69.)

A onome ko dadne prednost zabludi, nastoji i želi da dođe do nje, te se trudi radeći po uzrocima koji vode do nje, ona će mu biti i podarena i Allah će mu dati ono što zaslužuje, te ga nakon toga niko od nje neće moći spasiti i ovo je Allahova pravda.

Allah Uzvišeni veli: ***Onoga ko se suprotstavi Poslaniku, a poznat mu je Pravi put, i koji pođe putem koji nije put vjernika, pustićemo da čini šta hoće, i bacićemo ga u Džehennem - a užasno je on boravište!*** (En-Nisa, 115.)

Plodovi vjerovanja u kader

Vjerovanje u kader je izvor smiraja i sreće za svakog muslimana.

Vjernik zna da se sve dešava po Allahovoj odredbi, i

- **ne divi se sebi kada ostvari određeni cilj,**
- **niti pada u očaj kada ne ostvari ono što želi,**
- **nije zabrinut kada mu se nešto loše desi,** jer on je uvjeren da je sve to od Allaha i da se moralo desiti.

Allah Uzvišeni kaže: *Nema nevolje koja zadesi Zemlju i vas, a koja nije, prije nego što je damo, zapisana u Knjizi – to je Allahu, uistinu, lahko - da ne biste tugovali za onim što vam je promaklo, a i da se ne biste previše radovali onome što vam On daje. Allah ne voli nikakve razmetljivce, hvalisavce.* (El-Hadid, 22-23.)

Suhejb prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, kazao: „**Čudno li je stanje vjernika, njemu je uvijek dobro i to se samo može vjerniku desiti; ako ga kakvo dobro zadesi, on se zahvali pa mu bude dobro, a ako ga kakvo zlo snađe, on se strpi, pa mu je opet dobro.**“⁸

⁸ Bilježi Muslim, br. 2999.

Sa'd b. Ebi Vekkas prenosi da je Poslani, sallallahu alejhi ve selleme, kazao: „**Zadivilo me stanje vjernika; kada ga zadesi kakvo dobro, on se zahvali, a kada ga zadesi kakva nedaća, on se zahvali Allahu i stripi; vjernik ima nagradu u svemu što radi, pa čak i za zalogaj koji prinese ustima svoje supruge.**“⁹

Sa ovim je okončan govor o šest imanskih ruknova, a oni su: vjerovanje u Allaha, meleke, knjige, poslanike, Sudnji dan i vjerovanje da sve što se događa, bilo dobro ili zlo, da se događa Allahovom odredbom i iz svih ovih ruknova proizilaze ogromni plodovi, koji nemaju granicu.

Plodovi temelja vjerovanja

1. Vjerovanje u Allaha ima sljedeće plodove: ostvarivanje Allahove jednoće (u srcu i njeno ispoljavanje u postupcima), usmjeravanje svog bića ka Allahu, oslanjanje na Allaha, nepridavanje pažnje nekome mimo Njega, ljubav prema Njemu, veličanje, zahvalu, činjenje ibadeta, pokornost, strahopoštovanje, izvršavanje Njegovih naredbi i udaljavanje od Njegovih zabrana.

⁹ Hadis je dobar, a bilježe ga Ahmed, br. 1492., i ovo je njegova verzija, i Abdurrezzak, br. 20310.

2. Vjerovanje u meleke ima sljedeće polodove: ljubav prema njima, stid od njih i uzimanje pouke iz njihove pokornosti.

3 - 4. Vjerovanje u knjige i poslanike proizvodi snagu vjerovanja u Allaha, ljubav prema Njemu, zahvalu na blagodatima kojima nas je obasuo, spoznaju propisa koje je objavio, spoznaju onoga što On voli kao i onoga što on prezire, zatim spoznaju stanja kroz koja će stvorenja prolaziti na Sudnjem danu, ljubav prema poslanicima kao i pokornost njima, zatim slijeđenje poslanika u njihovim namjerama, riječima, postupcima i ponašanjima.

5. Vjerovanje u Sudnji dan proizvodi spoznaju Allahove snage i moći, želju za činjenjem dobrih djela, ostavljanje ružnih djela, zatim navodi čovjeka da se što bolje pripremi za Dan povratka Allahu.

6. Vjerovanje u odredbu (kader) proizvodi smirenost duše i zadovoljstvo sa onim što je Allah Uzvišeni odredio.

Kada vjernik na ispravan način povjeruje u ovih šest temelja vjere, Uzvišeni Allah će mu dati lijep život i učinit će ga od onih koji su zaslužni da uđu u Džennet i da se spase Vatre, a to se ne može postići osim kroz pokornost Allahu i Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem.

Allah Uzvišeni kaže:

1. *Ko god činio dobro, bio muškarac ili žena, a vjernik je, Mi ćemo dati da proživi lijep život i doista ćemo ih u skladu s najboljim što su činili nagraditi.*

(En-Nahl, 96.)

2. *Onoga ko se pokorava Allahu i Poslaniku Njegovu - On će uvesti u džennetske bašče, kroz koje rijeke teku, u kojima će vječno ostati, i to je uspjeh veliki.* (En-Nisa, 13.)